

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 3 listopada 1921 r.

w przedmiocie regulaminu procesowego Mieszanego Trybunału Rozjemczego Polsko-Niemieckiego, ustanowionego na mocy art. 304 traktatu wersalskiego.

Mieszany Trybunał Rozjemczy, ustanowiony pomiędzy Polską a Niemcami na mocy art. 304 Traktatu Pokoju z d. 28 czerwca 1919 r. (Dz. Ustaw z r. 1920 № 35, poz. 200) ustalił regulamin procesowy o brzmieniu następującem:

MIESZANY**TRYBUNAŁ ROZJEMCZY****POLSKO-NIEMIECKI.****REGULAMIN PROCESOWY.****I. Działanie Trybunału.**

Art. 1. Skład. Trybunał składa się z prezydenta i dwóch sędziów rozjemców, wyznaczonych stosownie do art. 304 Traktatu Pokoju.

TRIBUNAL ARBITRAL MIXTE**GERMANO-POLONAIS.****RÈGLEMENT DE PROCÉDURE.****I. Fonctionnement du Tribunal.**

Art. 1. Composition. Le Tribunal est composé d'un Président et de deux juges-arbitres, désignés conformément à l'article 304 du Traité de Paix.

Wydaje orzeczenia większością głosów.

Art. 2. Przewodniczenie. W razie przeszkody, postanowienia, które regulamin niniejszy powierza prezydentowi, mogą być powzięte przez dwóch sędziów za obopólną zgodą. Prezydent może również przełać na nich swą władzę na czas swej nieobecności.

Art. 3. Kompetencja. Trybunał ustala swą kompetencję na zasadzie wykładni Traktatu Pokoju.

Art. 4. Język. Językiem Trybunału jest język francuski. Wszakże strony mogą się umówić, iż język francuski zastąpiony będzie przez język niemiecki bądź na przebieg całego procesu, bądź na jego część.

Jeżeli powództwo zostało napisane po niemiecku, pozwany winien oznajmić swą zgodę na wyłączne lub częściowe użycie tego języka w terminie miesięcznym od chwili otrzymania powództwa, w przeciwnym razie Sekretarjat wyznaczy powodowi termin do złożenia przekładu powództwa na język francuski.

W ciągu procesu zmiana języka wymaga uprzedniej zgody strony przeciwnej, która może ją oznajmić w zwykłym liście, skierowanym do przeciwnika lub do Sekretarjatu.

Art. 5. Sekretarjat. Sekretarjat ma siedzibę w Paryżu (VII), w domu przy ul. Varenne № 57. Sekretarjat będzie urządzony przez specjalny regulamin Trybunału.

Art. 6. Miejsce posiedzeń. Stosownie do aneksu do art. 304 Traktatu Pokoju, prezydent może est wyznaczyć miejsce posiedzeń w każdym poszczególnym wypadku.

Art. 7. Doręczenia. Doręczenia, zawiadomienia i wezwania Trybunału dokonywują się listem pocynym Sekretarjatu za pokwitowaniem zwrotnem. Odmowa przyjęcia stu starczy za przyjęcie.

Il prend ses décisions à la majorité.

Art. 2. Présidence. En cas d'empêchement du président, les décisions que ce règlement lui confie peuvent être prises par les juges d'un commun accord. Le président peut de même leur déléguer ses pouvoirs en son absence.

Art. 3. Compétence. Le Tribunal détermine sa compétence en interprétant le Traité de Paix.

Art. 4. Langue. La langue du Tribunal est le français. Les parties peuvent cependant convenir de remplacer le français par l'allemand, soit pour tout le procès, soit seulement pour une partie du procès.

Quand la requête introductive est rédigée en allemand, le défendeur doit notifier son consentement à l'emploi, unique ou partiel, de cette langue dans le délai d'un mois à dater de la réception de la requête, à défaut de quoi le Secrétariat fixera au demandeur un délai pour la traduction de la requête en français.

En cours d'instance, le changement de la langue exige le consentement préalable de l'autre partie, qui peut le manifester par une simple lettre missive adressée à l'adversaire ou au Secrétariat.

Art. 5. Secrétariat. Le Secrétariat est établi à Paris (VII-ème), au № 57 de la rue de Varenne. Le Tribunal organise le Secrétariat par un règlement spécial.

Art. 6. Lieu des audiences. A teneur de l'annexe à l'article 304 du Traité de Paix, il appartient au Président de déterminer le lieu des audiences dans chaque cas particulier.

Art. 7. Notifications. Les notifications, communications et convocations du Tribunal sont faites par lettre recommandée du Secrétariat, avec avis de réception. Le refus de la lettre équivaut à la réception.

II. Pełnomocnicy i doradcy stron.

Art. 8. Zastępstwo stron. Strony mogą się zastąpić przez pełnomocników, lub dobrać sobie do pomocy doradców, co nie pozbawia Trybunału prawa żądania, w każdym stanie sprawy, osobistego stawienia strony.

Art. 9. Wybór pełnomocników. Mogą być wybrani w charakterze pełnomocników lub doradców:

1. adwokaci przy sądach jakiegokolwiek kraju;
2. ajenci rządowi przy Mieszanym Trybunale Rozjemczym;
3. profesorowie, zastępcy profesorów i docenci prywatni Wydziałów prawa;
4. członkowie lub stowarzyszeni Instytutu Prawa Międzynarodowego;
5. w procesach, dotyczących patentów, adwokaci przy Urzędach Patentowych.

Każdy pełnomocnik lub doradca może być wyłączony przez Trybunał z ważnych powodów.

Art. 10. Doradcy techniczni. Strony i ich pełnomocnicy mogą sobie dobrać do pomocy doradców technicznych, którym Trybunał udzieli głosu, jeżeli uzna za stosowne, z wyłączeniem kwestji, które już były przedmiotem ekspertyzy.

III. Ajenci rządowi.

Art. 11. Udział w procesie. Wszystkie zawiadomienia, przesyłane stronom, będą również przesyłane ajentom, o ile nie są pełnomocnikami strony, którzy będą mieli wtedy prawo w terminach, wyznaczonych dla stron, przeglądać pisma, składać swe wyjaśnienia i wnioski, zakładać sprzeciw oraz składać Trybunałowi te same podania, co strony, prócz podania o interwencję.

II. Mandataires et conseils des parties.

Art. 8. Représentation des parties. Les parties peuvent se faire représenter par des mandataires ou se faire assister par des conseils, sans préjudice du droit du Tribunal d'exiger, en tout état de cause, la comparution personnelle d'une partie.

Art. 9. Choix des mandataires. Peuvent être choisis comme mandataires ou conseils:

1. Les avocats près les Cours ou Tribunaux d'un pays quelconque;
2. Les agents des gouvernements près le Tribunal arbitral mixte;
3. Les professeurs, les agrégés et les privat-docents des facultés de droit;
4. Les membres ou associés de l'Institut de Droit International;
5. Dans les procès concernant des brevets, les avocats près les Offices de brevets.

Tout mandataire ou conseil peut être exclu, pour motif grave, par le Tribunal.

Art. 10. Conseils techniques. Les parties et leurs mandataires peuvent se faire assister de conseils techniques auxquels le Tribunal accordera la parole s'il le juge opportun, exception faite des questions qui ont été l'objet d'une expertise.

III. Agents des Gouvernements.

Art. 11. Participation au procès. Toutes les communications faites aux parties, seront faites également aux agents des gouvernements, s'il ne sont pas mandataires d'une partie, et ils pourront alors, dans les délais fixés aux parties, examiner les pièces, déposer leurs observations et leurs conclusions, ainsi que faire opposition, et présenter au Tribunal les mêmes

Będą również mogli brać udział w posiedzeniach i zabierać głos po stronach.

IV. Pisma procesowe.

Art. 12. Forma. Pisma procesowe winny być napisane na maszynie, wydrukowane lub napisane bardzo czytelnie na papierze wolnym od stempla, oraz podpisane przez stronę, od której pochodzą, lub przez jej pełnomocnika.

Art. 13. Załączniki. Pisma, załączone do pism procesowych, o ile nie są napisane po francusku lub po niemiecku, gdy strony wybrały ten język, winny posiadać przekład. Wszakże do pisma procesowego, napisanego po francusku, można załączyć pisma niemieckie bez przekładu, o ile strona przeciwna wyraziła na to zgodę. Na żądanie strony, składającej pismo, przekład dokonany zostanie na jej koszt staraniem Sekretarjatu. Prezydent może upoważnić strony do dokonania jedynie przekładu wyciągów pism obszernych.

Art. 14. Odpisy. Do pism procesowych dołącza się:

- 1-o. Tyle odpisów, wiele będzie odmiennych stron przeciwnych, wszakże jeden odpis wystarczy dla stron, które mają jednego i tego samego pełnomocnika;
- 2-o. Trzy odpisy, przeznaczone dla członków Trybunału;
- 3-o. Dwa odpisy, przeznaczone dla agentów rządowych, o ile nie są pełnomocnikami strony.

Obowiązek dostarczenia odpisu dotyczy również załączników, lecz prezydent może być zwolniony od złożenia odpisów pism obszernych lub zezwolić na odpis wyciągu.

Art. 15. Oryginały pism. Na żądanie strony lub z mocy postanowienia Prezydenta, oryginały pism

requêtes que les parties, hormis la requête en intervention. Ils pourront aussi assister aux audiences et y prendre la parole après les parties.

IV. Actes de procédure.

Art. 12. Forme. Les actes de procédure devront être dactylographiés, imprimés ou écrits très lisiblement sur papier libre, et signés par la partie dont ils émanent ou par son mandataire.

Art. 13. Pièces annexes. Les pièces annexées aux actes de procédure devront, si elles ne sont pas rédigées en français, ou en allemand, dans le cas où cette langue a été choisie par les parties, être accompagnées d'une traduction. Toutefois un acte de procédure rédigé en français pourra être accompagné de pièces allemandes sans traduction, si la partie adverse y a consenti.

Art. 14. Copies. Les actes de procédure seront accompagnés:

- 1-o. D'autant de copies qu'il y aura de parties adverses distinctes; une seule copie suffit cependant pour les parties qui ont le même mandataire;
- 2-o. De trois copies destinées aux membres du Tribunal;
- 3-o. De deux copies destinées aux agents des gouvernements, s'ils ne sont pas mandataires d'une partie.

L'obligation de fournir copie s'applique également aux pièces annexes, mais le Président pourra dispenser de la copie des pièces volumineuses ou en autoriser la copie fragmentaire.

Art. 15. Originaux des pièces. Sur la demande d'une partie, ou sur l'ordre du Président, les ori-

winny być złożone w Sekretarjacie lub w innym wyznaczonym przez prezydenta miejscu. Będzie można je przeglądać w terminach przez Prezydenta wyznaczonych.

Sekretarjat wydawać będzie fotografie na żądanie i na koszt stron lub agentów:

Art. 16. Doręczenie. Sekretarjat zaświadcza na akcie i na każdym odpisie datę ich otrzymania i wydaje pokwitowanie z odbioru stronie lub jej pełnomocnikowi.

Zawiadomienie strony przeciwnej dokończywa się stosownie do sposobu, przewidzianego w art. 7.

Art. 17. Obliczenie czasokresów. Miesiące liczą się od danego dnia miesiąca do tegoż dnia innego miesiąca i jeżeli dnia, od którego czasokres się liczy, brak w ostatnim miesiącu, czasokres upływa z ostatnim dniem tegoż miesiąca. Tygodnie liczą się od dnia do dnia tejże nazwy. Ostatni dzień zalicza się w czasokresie i, jeżeli na dzień ten przypada święto w siedzibie Trybunału, czasokres obejmuje następny dzień roboczy.

Podczas procesu, czasokresy bieżą dopiero od otrzymania aktu, którego doręczenie powoduje bieg czasokresu.

Art. 18. Przestrzeganie i odraczanie czasokresów. Prezydent może uważać za otrzymane przez Sekretarjat w czasie właściwym pismo procesowe, zarejestrowane przed upływem czasokresu, nawet w razie gdy nieprawidłowości, które posiada, były poprawione, lub gdy załączniki zostały przedłożone dopiero po upływie czasokresu.

Na żądanie strony lub z urzędu Prezydent mocen będzie odroczyć czasokresy w czasie postępowania w razach wyjątkowych. Strony będą o tem zawiadomione.

ginaux des pièces devront être déposés au Secrétariat, ou en tel autre lieu indiqué par le Président.

Le Secrétariat délivrera des photographies sur la demande et aux frais des parties ou des agents.

Art. 16. Signification. Le Secrétariat atteste sur l'acte et sur chacune des copies la date de leur réception et en délivre un reçu à la partie ou à son mandataire.

La communication à la partie adverse se fait selon le mode prévu à l'article 7.

Art. 17. Calcul des délais. Les mois sont comptés de quantième à quantième et, si le quantième initial manque au dernier mois, le délai expire le dernier jour de ce mois. Les semaines sont comptées de jour à jour de même nom. Le dernier jour est compris dans le délai et, si ce jour est férié au siège du Secrétariat, le délai comprend le jour ouvrable suivant.

Pendant le procès, les délais ne courent que depuis la réception de l'acte dont la notification fait courir le délai.

Art. 18. Observation et prorogation des délais. Le Président pourra considérer comme reçu à temps par le Secrétariat un acte de procédure enregistré avant l'expiration du délai, même si les irrégularités qu'il présente n'ont été corrigées, ou si les pièces annexes n'ont pas été traduites qu'après l'expiration du délai.

Les délais pourront être prorogés en cours d'instance par le Président dans des circonstances exceptionnelles, sur la demande d'une partie ou d'office. Les parties en seront informées.

V. Powództwo.

Art. 19. Wszczęcie postę-

V. Requête.

Art. 19. Introduction de

powania. Postępowanie rozpoczyna się przez powództwo, wniesione do Trybunału.

Art. 20. Czasokresy. Skarga powodowa winna dojść do Sekretariatu w czasokresach następujących, które będą przedłużone do 31 grudnia 1922 roku, jeżeli upłyną wcześniej:

- a) W wypadku, przewidzianym przez art. 297 lit. *e i f* Traktatu Pokoju, w ciągu sześciu miesięcy, licząc od dnia, w którym skarżący dowiedział się o szkodzie lub o fakcie, iż mienie jego nie zostanie mu przywrócone bądź w naturze, bądź w równowartości, lub w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym wszedł w posiadanie swego mienia lub równowartości, wzmiankowanych pod literą *f*;
- b) W wypadku, przewidzianym przez art. 297 lit. *h i 92* ustęp 4, w ciągu sześciu miesięcy, licząc od dnia sprzedaży dobrowolnej lub od dnia, w którym skarżący otrzymał zawiadomienie lub dowiedział się o warunkach sprzedaży przymusowej lub wywłaszczenia;
- c) W wypadku, przewidzianym przez art. 299, lit. *b*, w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym, wskutek zawiadomienia skarżącego o postanowieniu Rządu Polskiego utrzymania w mocy kontraktu, jego przeciwnik wyraźnie postawił go w zwłoce co do wykonania kontraktu; w braku postawienia w zwłoce przed 1 stycznia 1923 r. odszkodowanie, przewidziane w art. 299 *b*, będzie mogło być poszukiwane w drodze wyjątku;
- d) W wypadku art. 304, lit. *b*, ustęp 2, w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym skarżący dowiedział się o faktach, będących powodem sporu. Wszakże, jeżeli spór poddany był w tym czasokresie rozstrzygnięciu niewłaściwego sądu

l'instance. L'instance est introduite par voie de requête au Tribunal.

Art. 20. Délais. La requête introductive devra parvenir au Secrétariat dans les délais suivants, qui seront prolongés jusqu'au 31 décembre 1922, s'il expirent auparavant:

- a) Dans le cas de l'article 297, lettres *e* et *f*, du Traité de Paix, six mois à dater du jour où le requérant a eu connaissance du dommage ou du fait que son bien ne lui sera pas restitué, soit en nature, soit en équivalent, ou six mois à dater du jour où il a été mis en possession de son bien, ou des équivalents mentionnés à la lettre *f*;
- b) dans le cas des articles 297 lettre *h*, et 92 alinéa 4, six mois à dater du jour de la vente amiable ou du jour où le requérant a reçu notification ou a eu connaissance des conditions de la vente forcée ou de l'expropriation;
- c) Dans le cas de l'article 299 lettre *b*, six mois à partir du jour où, à la suite de la notification faite au requérant de la décision du Gouvernement polonais de maintenir le contrat, son adversaire l'a mis expressément en demeure d'exécuter le contrat; à défaut d'une mise en demeure antérieure au 1-er Janvier 1923, l'indemnité prévue à l'article 299 *b* pourra être réclamée par voie d'exception;
- d) Dans le cas de l'article 304 lettre *b* alinéa 2, six mois à dater du jour où le requérant a eu connaissance des faits donnant lieu au litige. Cependant, si le différend a été soumis dans ce délai à un tribunal national incompetent, le

krajowego, czasokres upływie dopiero w sześć miesięcy po doręczeniu decyzji, ustalającej niewłaściwość sądu;

- e) W wypadku, przewidzianym przez art. 305, w ciągu sześciu miesięcy, licząc od daty doręczenia wyroku skarżącemu lub, gdy doręczenie to go nie doszło, od dnia, w którym się dowiedział o wyroku.
- f) W wypadkach art. 300, 302, i 310 — przed 1 stycznia 1923 r.

Art. 21. Opóźnienie. Powództwa, wniesione po upływie czasokresów, nie będą mogły być uznane za przyjęte, chyba, że skarżący przytoczy w swem powództwie i następnie złoży dowód, iż mu było niemożliwym wskutek siły wyższej wnieść powództwo w czasie właściwym.

Art. 22. Upřednie zdeponowanie. Każdy powód, którego niezamożność nie zostanie stwierdzona przez aienta jego rządu, winien będzie złożyć, przy wnoszeniu powództwa, celem zabezpieczenia zapłaty kosztów Trybunału, sumy stu franków francuskich i jeden od tysiąca od wartości sporu tak, by całość nie przenosiła 5.000 franków francuskich. Prezydent będzie mógł udzielić zwłoki. Suma powyższa zostanie zwrócona powodowi jedynie z wyraźnej decyzji Trybunału, lecz pozwany będzie mógł być skazany na zwrócenie jej powodowi w całości lub w części.

Prezydent będzie mógł nakazać powiększenie depozytu w toku postępowania, jeżeli suma złożona wydaje mu się niedostateczną. Zdeponowanie będzie dokonane bądź w Sekretarjacie, bądź w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej, bądź w Banku Rzeszy Niemieckiej, na rachunek Mieszanego Trybunału Rozjemczego Polsko-Niemieckiego.

Art. 23. Treść. Powództwo zawierać będzie:

- a) Prawidłowe i ściśle oznaczenie stron wraz ze wskazaniem ich

délai n'expirera que six mois après la notification du jugement de l'incompétence;

- e) Dans le cas de l'article 305, six mois depuis la notification du jugement au requérant, ou, s'il n'a pas été atteint par cette notification, depuis le jour où il a eu connaissance du jugement;
- f) Dans le cas des articles 300, 302 et 310, avant le 1-er Janvier 1923.

Art. 21. Tardivité. Les requêtes présentées après expiration des délais seront déclarées irrecevables, à moins que le requérant n'offre dans sa requête, et n'admitte ensuite la preuve qu'il lui a été impossible, par suite de force majeure, de présenter sa requête en temps utile.

Art. 22. Consignation préalable. Tout demandeur dont l'indigence n'est pas attestée par l'agent de son Gouvernement devra consigner, en déposant sa requête, pour assurer le paiement des frais du Tribunal, une somme de 100 francs français, plus un pour mille sur le montant du litige, sans que le total puisse dépasser 5.000 francs français. Le Président pourra octroyer un délai. La somme ne sera restituée au demandeur que si le Tribunal le décide expressément, mais le défendeur pourra être condamné à la lui rembourser en tout ou en partie.

Le Président pourra augmenter la consignation au cours de l'instance, si la somme consignée lui paraît insuffisante.

La consignation sera faite soit au Secrétariat, soit à la Caisse polonaise territoriale de prêts, ou à la Banque de l'Empire allemand, au compte du Tribunal arbitral mixte germano-polonais.

Art. 23. Contenu. La requête contiendra:

- a) La désignation exacte et précise des parties, y compris

narodowości i zamieszkania i w razie potrzeby oznaczenie pełnomocnika skarżącego;

- b) Wskazanie wybranego miejsca zamieszkania bądź w mieście, gdzie Sekretariat ma siedzibę, w Biurze Urzędu Kontroli i Kompensacji, lub Urzędu Likwidacyjnego państwa, do którego skarżący należy;
- c) Wskazanie faktów, z których wynikałoby, iż czasokresy z art. 20 zostały zachowane;
- d) Wyłożenie poszczególnych faktów, uzasadniających powództwo, wraz ze wskazaniem, jeżeli skarżący uważa to za właściwe, środków dowodowych;
- e) Wyłożenie zasad prawnych;
- f) Wnioski skarżącego;
- g) Wykaz pism załączonych, złożonych na poparcie żądania, między którymi ma się znajdować w wypadkach przewidzianych w art. 305 i 302 wypis wyroku lub decyzji, na którą podana została skarga, lub z powodu której żąda się odszkodowania.

Art. 24. Zmiana żądań. Żądania będą mogły być zmieniane aż do zamknięcia obrad, byleby istota sporu nie została przez to naruszona.

Powiększenie żądań pociągnie, w razie potrzeby, powiększenie sumy, mającej być zdeponowaną stosownie do art. 22.

Art. 25. Doręczenie pozwanemu. Jeżeli list polecony, zawierający powództwo, nie będzie mógł być doręczony pozwanemu lub, jeżeli ze stwierdzenia ajenta wyniknie, iż miejsce zamieszkania lub przebywania pozwanego nie jest znane, prezydent wezwie ajenta państwa, z którego pozwany pochodzi, aby postąpił z doręczeniem stosownie do ustaw tego państwa.

leur nationalité et leur domicile, et, le cas échéant, la désignation du mandataire du requérant;

- b) L'indication d'un domicile élu, soit dans la ville où le Secrétariat est établi, soit à un Bureau de l'Office de Verification et de Compensation, ou de Liquidation, de l'Etat dont le requérant est ressortissant;
- c) L'indication des faits dont il résulte que les délais de l'article 20 sont observés;
- d) Un exposé articulé des faits motivant la requête, accompagné, si le requérant le juge bon, de l'indication de ses moyens de preuve;
- e) Un exposé de droit;
- f) Les conclusions du requérant;
- g) Le bordereau des pièces annexées, produites à l'appui de la demande, au nombre desquelles figurera, dans le cas des articles 305 et 302 l'expédition de l'arrêt ou décision dont il est fait appel ou dont il est demandé réparation.

Art. 24. Modifications des conclusions.

Les conclusions peuvent être modifiées jusqu'à la clôture des débats, pourvu que la nature du litige ne s'en trouve pas changée.

L'augmentation des conclusions entraînera, le cas échéant, une augmentation de la consignation prévue à l'article 22.

Art. 25. Notification au défendeur. Lorsque la lettre recommandée contenant la requête n'a pu être remise au défendeur, ou qu'il résulte de la constatation d'un agent que le domicile ou la résidence du défendeur est inconnu, le Président requiert l'agent de l'Etat dont le défendeur est ressortissant, de faire procéder à la notification conformément aux lois de cet Etat.

VI. Odpowiedź.

Art. 26. Czasokres. Odpowiedź pozwanego winna być złożona w Sekretarjacie w czasokresie dwumiesięcznym, licząc od doręczenia powództwa.

O braku odpowiedzi powód zostanie zawiadomiony.

Art. 27. Treść. Odpowiedź zawierać będzie:

- a) Prawidłowe i ściśle oznaczenie stron i w razie potrzeby pełnomocnika pozwanego oraz wskazanie miejsca zamieszkania, wybranego stosownie do art. 23;
- b) Ściśle przyznanie lub odrzucenie każdego z faktów, przytoczonych w powództwie. Jeżeli fakty nie dotyczą osobiście pozwanego, może się ograniczyć do oświadczenia, że ich nie zna;
- c) Wyłożenie faktów i środków prawnych, na których się opiera;
- d) Żądania pozwanego;
- e) Wykaz pism załączonych.

Art. 28. Skarga wzajemna. Skargi wzajemne nie są dopuszczalne. Wszelkie żądanie pozwanego, zmierzające do skazania powoda, winno być przedstawione w formie skargi powodowej.

Trybunał będzie mógł nakazać, by sprawy zostały połączone lub by rozprawy odbyły się na jednym i tem samym posiedzeniu.

Art. 29. Apelacja wzajemna. W wypadku art. 305 Traktatu Pokoju pozwany będzie mógł wnieść apelację wzajemną nietylko w odpowiedzi, lecz w każdym stanie sprawy.

VII. Replika i Duplika.

Art. 30. Czasokresy. W ciągu sześciu tygodni, licząc od otrzymania odpowiedzi lub doręczenia decyzji, odrzucającej ekscepcję pozwanego w zastosowaniu się do art. 35, powód może złożyć w Se-

IV. Réponse.

Art. 26. Délai. La réponse du défendeur doit être remise au Secrétariat dans le délai de deux mois à dater de la communication de la requête.

Le défaut de réponse sera notifié au demandeur.

Art. 27. Contenu. La réponse contiendra:

- a) La désignation exacte et précise des parties, et, le cas échéant, du mandataire du défendeur, et l'indication d'un domicile élu conforme à l'article 23;
- b) La reconnaissance ou la dénégation précise de chacun des faits articulés dans la requête. Si ces faits ne sont pas personnels au défendeur, il peut se borner à déclarer qu'il les ignore;
- c) L'exposé des faits et moyens de droit sur lesquels il se fonde;
- d) Les conclusions du défendeur;
- e) Le bordereau des pièces annexes.

Art. 28. Demande reconventionnelle. Les demandes reconventionnelles ne sont pas admises. Toute demande du défendeur tendant à la condamnation du demandeur doit être formée par une requête introductive d'instance.

Le Tribunal pourra ordonner que les causes soient jointes ou qu'elles soient plaidées dans la même audience.

Art. 29. Appel incident. Dans les cas de l'article 305 du Traité de Paix, le défendeur pourra interjeter appel incident non seulement dans sa réponse, mais en tout état de cause.

VII. Réplique et Duplique.

Art. 30. Délais. Dans le délai de six semaines à dater de la réponse ou de la communication du jugement rejetant les exceptions du défendeur, par application de l'article 35, le demandeur peut déposer au

krretarjacie replike, a pozwany ko-
rzysta ze swej strony z czasokresu
sześciu tygodni do złożenia dupliki,
o ile uważa to za stosowne.

Jeżeli jest kilku pozwanych lub
powodów czasokres do złożenia re-
pliky lub dupliki rozpocznie biedz
dopiero od otrzymania ostatniego
pisma lub upływu najpóźniejszego
terminu odpowiedzi lub repliki. Po-
wód w razie repliki i pozwany w ra-
zie dupliki będą zawiadomieni przez
Sekretarjat o dacie upływu ostatnie-
go czasokresu.

Jeżeli powód oświadczy, iż zrze-
ka się repliki lub iż wstrzymuje się
od replikowania w czasokresie prze-
pisanym, pozwany zostanie o tem
powiadomiony.

Art. 31. Treść. Replika i du-
plika zawierać będą:

- a) Przyznanie lub odrzucenie no-
wych faktów, przytoczonych
przez drugą stronę, lub oświad-
czenie, iż są nieznane;
- b) Wskazanie środków dowodo-
wych co do faktów zaprzecz-
nych lub nieznanych drugiej
stronie; dowody będą wskaza-
ne oddzielnie dla każdego faktu
i przytoczone będą nazwiska
i adresy świadków;
- c) Względnie, wyłożenie nowych
faktów ze wskazaniem środków
dowodowych oraz wyłożenie
zasad prawnych;
- d) Wykaz załączników.

Art. 32. Zaprzeczanie i
udowodnianie faktów. Za-
przeczenie nowych faktów, przyto-
czonych przez pozwanego w odpo-
wiedzi i przez powoda w replice,
może być dokonane jedynie w dro-
dze repliki i dupliki. To samo sto-
suje się do wskazania środków do-
wodowych, nie wzmiankowanych
w powództwie lub odpowiedzi. Wszak-
e, jeżeli pozwany zaniechał odpo-
wiedzi, powód będzie mógł złożyć,
w czasokresie miesięcznym od za-
wiadomienia go o niezłożeniu od-
powiedzi, drugie pismo ze wskaza-

Secrétariat une réplique, et le dé-
fendeur jouit à son tour du délai
de six semaines pour déposer une
duplicque, s'il le juge opportun.

S'il y a plusieurs défendeurs ou
demandeurs, le délai de réplique
ou de duplicque ne courra qu'à par-
tir de la réception du dernier écrit,
ou, de l'expiration du délai le plus
tardif de réponse ou de réplique.
Le demandeur pour le cas de ré-
plique, le défendeur pour le cas de
duplicque, seront avisés par le Secrétariat de la date d'expiration du
dernier délai.

Si le demandeur déclare qu'il
renonce à la réplique, ou s'il s'ab-
stient de répliquer dans le délai
réglementaire, le défendeur en est
informé.

Art. 31. Contenu. La réplique
et la duplicque contiendront:

- a) La reconnaissance ou la dénégation des faits nouveaux articulés par l'autre partie, ou la déclaration qu'on les ignore;
- b) L'indication des moyens de preuve sur les faits contestés ou ignorés par l'autre partie; les preuves seront indiquées séparément pour chaque fait et l'on donnera les noms et adresses des témoins;
- c) Eventuellement, un exposé de faits nouveaux avec indication des moyens de preuve et un exposé de droit;
- d) Le bordereau des pièces annexes.

Art. 32. Dénégation et
preuve des faits. La dénégation des faits nouveaux allégués par le défendeur dans la réponse, et par le demandeur dans la réplique, ne peut se faire que par voie de réplique et de duplicque.

Il en est de même de l'indication des moyens de preuve non mentionnés dans la requête ou la réponse. Cependant si le défendeur n'a pas répondu, le demandeur pourra déposer, dans le délai d'un mois depuis la notification du défaut de réponse, un second écrit indiquant ses moyens

niem środków dowodowych. Pozwany będzie miał to samo prawo w razie niezłożenia repliki.

Art 33. Zamknięcie postępowania piśmiennego. Po złożeniu dupliki lub upływie, czasokresu na złożenie dupliki, lub też po złożeniu drugiego pisma, wskazanego w artykule poprzedzającym, lub po upływie czasokresu, przewidzianego dla tego drugiego pisma, postępowanie piśmienne zostanie zamknięte, strony zostaną o tem powiadomione przez Sekretarjat i nowe środki dowodowe będą dopuszczone jedynie w drodze wyjątku.

Trybunał będzie jednak mógł nawet po zamknięciu postępowania piśmiennego, żądać od stron wyjaśnień co do określonych punktów.

VIII. Ekscepcje.

Art 34. Forma i czasokres. Wszelka ekscepcja, zgłoszona przez pozwanego, w celu zapobieżenia rozpoznaniu sprawy co do jej istoty, winna być zgłoszona w odpowiedzi i wskazana przez pozwanego na czele jego żądań.

Art 35. Decyzja. Trybunał może na skutek rozpatrzenia odpowiedzi uchwalić, iż niezwłocznie rozpozna ekscepcję. Zawiadomi wtedy pozwanego i wyznaczy powodowi czasokres dla złożenia wyjaśnień. Wysłucha następnie strony na rozprawie, jeżeli to uzna za stosowne.

W braku poszczególnych zawiadomień stron postępowanie biegnie dalej.

IX. Interwencja samodzielna.

Art. 36. Podanie. Każda osoba, prawnie zainteresowana w postępowaniu, może w niem interwenjować przez podanie, zawierające, prócz oznaczenia żądającego i stron, obranie miejsca zamieszkania stosownie do art. 23, wyłożenie faktów i zasad prawnych, żądania i wykaz pism przedłożonych.

de preuve. Le défendeur aura le même droit en cas d'absence de réplique.

Art. 33. Clôture de la procédure écrite. Après le dépôt de la duplique ou l'expiration du délai de duplique, ou après le dépôt du second écrit indiqué à l'article précédent ou l'expiration du délai prévu pour ce second écrit, la procédure écrite est close, les parties en sont informées par le Secrétariat, et de nouveaux moyens de preuve ne seront qu'exceptionnellement admis.

Le Tribunal pourra cependant, même après la clôture de la procédure écrite, demander aux parties des explications sur des points déterminés.

VIII. Exceptions.

Art. 34. Forme et délai. Toute exception opposée par le défendeur pour ne pas entrer en matière sur le fond du procès doit être présentée dans la réponse et mentionnée par le défendeur en tête de ses conclusions.

Art. 35. Jugement. Le Tribunal peut, sur le vu de la réponse, décider qu'il sera immédiatement statué sur l'exception. Il en avise alors le défendeur et impartit au demandeur un délai pour s'expliquer. Il entend ensuite les parties dans une audience s'il le juge bon.

A défaut de communication spéciale aux parties, le procès suit son cours.

IX. Intervention spontanée.

Art. 36. Requête. Toute personne ayant un intérêt légitime à faire valoir dans l'instance peut y intervenir par une requête contenant, outre le désignation du requérant et des parties, une élection de domicile conforme à l'article 23, un exposé de fait et de droit, des conclusions et un bordereau des pièces produites.

Art. 37. Sprzeciw (opozycja). Jeżeli podanie nie spotka się ze sprzeciwem w czasokresie miesięcznym, licząc od jego doręczenia, interwencja dopuszczona będzie z samego prawa.

Jeżeli sprzeciw założony będzie, Trybunał rozpozna sprawę przyjęcia interwencji i zawiadomi interwenjenta i strony o swej decyzji.

W razie przyjęcia interwencji, jeżeli sprawa nie jest jeszcze wyznaczona do rozpoznania, będzie dany stronom czasokres dla wyjaśnień w przedmiocie twierdzeń interwenjenta.

W razie odrzucenia podania o interwencję, Trybunał orzeknie niezwłocznie co do kosztów i wydatków incydentu.

X. Interwencja wskutek przyzwaniania.

Art. 38. Przyzwanie. Każda strona, która sądzi, iż ma prawo żądać, by trzeci interwenjował, celem zajęcia jej miejsca w procesie lub popierania procesu łącznie z nią lub ze stroną przeciwną, lub która sądzi mieć prawo poszukiwania zwrotnego (rekurs) do trzeciego w razie przegrania procesu, złoży w Sekretarjacie podanie, skierowane do trzeciego, stosując się o ile możliwości do przepisu artykułu 23.

Podanie to winno być złożone przez pozwanego najpóźniej w chwili złożenia odpowiedzi, a przez powoda w chwili złożenia repliki. Będzie ono mogło być zawarte w odpowiedzi, lub replice, i będzie doręczone stronie przeciwnej.

Do podania dołączony będzie odpis skargi powodowej i względnie odpowiedzi, który Sekretarjat doręczy trzeciemu.

Art. 39. Interwencja. Trzeci, który się zgadza interwenjować, oświadczy o tem w czasokresie trzygodniowym, licząc od doręczenia podania o interwencję.

Jeżeli trzeci interwenjuje w charakterze współpozwanego lub po

Art. 37. Opposition. Si la requête ne rencontre pas d'opposition dans le délai d'un mois à dater de sa communication, l'intervention est admise de plein droit.

S'il y a opposition, le Tribunal statue sur l'admissibilité de l'intervention et informe l'intervenant et les parties de sa décision.

En cas d'admission d'interventions, si de l'affaire n'est point encore fixée à plaider; un délai est assigné aux parties pour s'expliquer sur les allégations de l'intervenant.

En cas de rejet de la demande d'intervention, le Tribunal statue immédiatement sur les frais et dépens de l'incident.

X. Intervention sur appel en cause.

Art. 38. Appel en cause. Toute partie qui estime avoir le droit d'exiger qu'un tiers intervienne pour prendre sa place au procès, ou pour soutenir le procès conjointement avec elle ou avec la partie adverse, ou qui prétend avoir un recours contre un tiers en cas de perte du procès, déposera au Secrétariat une requête à l'adresse du tiers, en se conformant autant que possible à l'article 23.

Cette requête devra être déposée, au plus tard, par le défendeur en même temps que la réponse, par le demandeur en même temps que la réplique. Elle pourra être contenue dans la réponse ou la réplique et il en sera donné communication à la partie adverse.

Il y sera joint une copie de la requête introductive et, éventuellement, de la réponse, que le Secrétariat fera parvenir au tiers.

Art. 39. Intervention. Le tiers qui consent à intervenir le fera savoir dans le délai de trois semaines, à partir de la notification de la requête en intervention.

Si c'est en qualité de codéfendeur, ou du côté du défendeur, que

stronie pozwanego, przysługuje mu czasokres sześciu tygodni od doręczenia podania o interwencji do wniesienia odpowiedzi; prezydent wyznaczy, jeżeli potrzeba, terminy niezbędne dla stron do replikowania.

Jeżeli trzeci interwenjuje w charakterze współpowoda lub po stronie powoda, będzie miał miesiąc do złożenia pisma, na które pozwany będzie mógł odpowiedzieć w ciągu miesiąca, i powód może następnie, jeżeli już replikował, dołączyć do pełnienia repliki do repliki interwenjenta.

Art. 40. Sprzeciw (opozycja). Strona przeciwna może sprzeciwiać się interwencji w terminie trzech tygodni, licząc od doręczenia podania o interwencji, przez złożenie uzasadnienia sprzeciwu. Trybunał orzeknie po wysłuchaniu. Jeżeli to uzna za stosowne, stron i trzeciego.

Jeżeli sprzeciw zostanie przyjęty, strony i trzeci będą o tem zawiadomieni i przywołujący będzie miał miesiąc do wniesienia lub względnie dopełnienia swej odpowiedzi lub repliki.

Jeżeli sprzeciw zostanie odrzucony, trzeci i strony będą o tem zawiadomieni i wszystko dzieć się będzie, jak gdyby nie było sprzeciwu.

Zadnego sprzeciwu nie potrzeba, gdy trzeci przywołany został, by zająć miejsce pozwanego w procesie. W tym wypadku Trybunał winien zawsze wydać orzeczenie i może to uczynić dopiero po wyznaczeniu powodowi terminu do złożenia wyjaśnienia.

Art. 41. Powstrzymanie się trzeciego. Jeżeli trzeci odmawia interwenjować lub milczy, proces biegnie dalej i strony zostaną o tem powiadomione.

Jeżeli trzeci został przywołany jako rękojemca, może zostać następnie skazany, stosownie do żądań, skierowanych przeciwko niemu w podaniu o interwencji.

Art. 42. Przyłączenie się współpowanego. Jeżeli trzeci

le tiers intervient, il jouit d'un délai de six semaines, depuis la notification de la requête en intervention, pour présenter sa réponse, et le Président fixe, s'il y a lieu, les délais nécessaires aux parties pour répliquer.

Si le tiers intervient comme demandeur, ou du côté du demandeur, il a un mois pour répondre, et le demandeur peut ensuite, s'il a déjà répliqué, joindre un complément de réplique à la réplique de l'intervenant.

Art. 40. Opposition. La partie adverse peut s'opposer à l'intervention dans le délai de trois semaines à partir de la notification de la requête en intervention, en exposant les motifs de son opposition. Le Tribunal statue après avoir entendu, s'il le juge utile, les parties et le tiers.

Si l'opposition est admise, les parties et le tiers en sont avisés et l'appelant en cause a un mois pour déposer ou, éventuellement, compléter sa réponse ou sa réplique.

Si l'opposition est rejetée, le tiers et les parties en sont informés et tout se passe comme s'il n'y avait pas eu d'opposition.

Aucune opposition n'est nécessaire lorsque le tiers est appelé en cause pour prendre la place du défendeur au procès. Dans ce cas, le Tribunal doit toujours statuer et il ne peut le faire qu'après avoir assigné au demandeur un délai pour s'expliquer.

Art. 41. Abstention du tiers. Si le tiers refuse d'intervenir ou garde le silence, le procès suit son cours et les parties en sont avisées.

Lorsque le tiers a été appelé en-garantie, il peut être condamné ultérieurement, conformément aux conclusions prises contre lui dans la requête en intervention.

Art. 42. Adjonction d'un codéfendeur. Lorsque le tiers

pozwany zostanie przez powoda w charakterze współpozwanego; sprzeciw nie zostanie dopuszczony i podanie będzie ważne nawet po upływie terminu z artykułu 20, Trybunał wszakże będzie miał prawo wydzielić sprawę.

XI. Połączenie i wydzielenie spraw.

Art. 43. Trybunał ma zawsze prawo nakazać połączenie lub wydzielenie spraw, bądź z urzędu, bądź na żądanie strony.

Przed stanowaniem o wydzieleniu Trybunał wyznaczy stronom czasokres do złożenia wyjaśnienia.

Prezydent może przedłużyć czasokresy, w ciągu których incydent miał miejsce.

XII. Środki zachowawcze.

Art. 44. Decyzja. Na żądanie strony i nawet przed wszczęciem postępowania Trybunał może zarządzić wszelkie środki zachowawcze, które będzie uważał za słuszne i konieczne po wysłuchaniu, jeżeli to będzie możliwe, osoby, przeciwko której zażądano zarządzenia środka.

Trybunał może wymagać od żądającego kaucji, przeznaczonej na zabezpieczenie ewentualnej szkody.

Jeżeli środek zarządzony został przed procesem, Trybunał wyznaczy żądającemu, na żądanie każdej osoby, której środek ten dotyczy, czasokres dla wszczęcia postępowania.

Art. 45. Wykonanie. Trybunał może wezwać agenta właściwego, aby wykonał decyzję nawet przed wszelkim zawiadomieniem i aby o niej zawiadomił najpóźniej w terminie miesięcznym, licząc od pierwszego środka wykonawczego.

Art. 46. Sprzeciw. Każda osoba, dotknięta przez zarządzenie środka, może mu się sprzeciwić przez podanie uzasadnione, które

sera cité par le demandeur comme codéfendeur, l'opposition ne sera pas admise et la requête sera valable même après l'expiration du délai de l'article 20, le droit restant réservé au Tribunal de disjointre les causes.

XI. Jonction et disjonction des causes.

Atr. 43. Le Tribunal a toujours le droit d'ordonner la jonction ou la disjonction des causes, soit d'office, soit sur la demande d'une partie.

Avant de statuer sur la disjonction, le Tribunal fixe aux parties un délai pour s'expliquer.

Le Président peut prolonger les délais au cours desquels l'incident s'est produit.

XII. Mesures conservatoires.

Art. 44. Décision. A la requête d'une partie, et même avant l'introduction de l'instance, le Tribunal peut ordonner toute mesure conservatoire qui lui paraît équitable et nécessaire, après avoir entendu, si possible, la personne contre laquelle la mesure est requise.

Le Tribunal peut exiger du requérant une caution destinée à garantir le dommage éventuel.

Si la mesure a été prise avant le procès, le Tribunal fixera au requérant, sur la demande de toute personne atteinte par la mesure, un délai pour introduire l'instance.

Art. 45. Exécution. Le Tribunal peut requérir l'agent compétent de faire exécuter la décision même avant toute notification et de la notifier au plus tard dans le délai d'une semaine à partir de la première mesure d'exécution.

Art. 46. Opposition. Toute personne atteinte par la mesure peut y faire opposition par requête motivée, sur laquelle le Tribunal

Trybunał rozpozna po wyznaczeniu powodowi czasokresu dla złożenia wyjaśnienia.

Sprzeciw zawieszka wykonanie jedynie wtedy, gdy Trybunał to orzeknie.

XIII. Postępowanie dowodowe.

Art. 47. Rodzaje dowodów. Wszelkie rodzaje dowodów są dopuszczone, jednak Trybunał ma zupełną swobodę w ocenie znaczenia dowodów.

Art. 48. Decyzja Trybunału. Gdy postępowanie piśmienne zostanie zamknięte na mocy wyżej wspomnianego artykułu 33, Trybunał wyda orzeczenie co do stanowczości faktów podanych na dowód i co do rodzaju dowodów, które zostaną dopuszczone po wysłuchaniu, jeżeli to uzna za pożyteczne, stron lub ich pełnomocników oraz agentów.

Uchwalając badanie świadków, postanowi, czy świadkowie będą przesłuchani przezeń bądź na posiedzeniu specjalnem, na które będzie mógł delegować jednego lub dwóch swych członków, bądź na posiedzeniu sądownem, czy też będą przesłuchani w drodze rekwizycji.

Wyznacza stronom czasokres do złożenia w Sekretarjacie sum, niezbędnych do wynagrodzenia świadków lub biegłych, których zbadania lub przesłuchania strony żądają. Gdy złożenie nie nastąpi, Trybunał może uchwalić, iż zbadanie lub ekspertyza nie będzie miała miejsca.

Art. 49. Wezwanie świadków. Wezwania świadków dokonują się za pośrednictwem agentów.

Art. 50. Badanie świadków. Świadkowie przysięgają, przyrzekając mówić całą prawdę i tylko prawdę bez nienawiści lub sprzyjania którejkolwiek stronie. Powołanie się na Boga będzie dodane do tej formuły, jeżeli świadek na to się zgodzi.

Trybunał zwolni od przysięgi, gdy okoliczności według niego wymagają

statuera après avoir impartit au demandeur un délai pour s'expliquer.

L'opposition ne suspend l'exécution que si le Tribunal le décide.

XIII. Procédure probatoire.

Art. 47. Modes de preuve. Tous les modes de preuve sont admis, mais le Tribunal apprécie la valeur des preuves en toute liberté.

Art. 48. Décision du Tribunal. La procédure écrite aussitôt close en vertu de l'article 33 ci-dessus, le Tribunal statue sur la pertinence des faits offerts en preuve et sur les modes de preuve auxquels il sera recouru, après avoir ouï, s'il le juge utile, les parties ou leurs mandataires, ainsi que les agents.

En ordonnant une requête, il décide, si les témoins seront entendus par lui, soit dans une audience spéciale, pour laquelle il pourra déléguer un ou deux de ses membres, soit dans l'audience de jugement, ou s'ils seront entendus par voie de commission rogatoire.

Il fixe aux parties un délai pour déposer au Secrétariat les sommes nécessaires pour indemniser les témoins ou experts dont elles requièrent l'audition ou la consultation. A défaut de ce dépôt, le Tribunal peut décider que l'audition ou l'expertise n'aura pas lieu.

Art. 49. Citation des témoins. Les citations des témoins sont faites par l'intermédiaire des agents.

Art. 50. Audition des témoins. Les témoins prêtent serment en jurant de dire toute la vérité et rien que la vérité, sans haine ni faveur pour aucune des parties. L'invocation de la divinité sera ajoutée à cette formule si le témoin y consent.

Le Tribunal dispensera du serment lorsque les circonstances lui

będą tego zwolnienia, mianowicie, jeżeli świadek jest bliskim krewnym jednej ze stron.

Oznaczy wynagrodzenie, należące się świadkom.

Prezydent może nakazać, by zeznania zostały wpisane do protokołu i podpisane przez świadków.

Art. 51. Rekwizycje. Rekwizycje będą kierowane za pośrednictwem agentów do władzy właściwej według miejsca zamieszkania lub przebywania świadków, którzy będą przesłuchani z zachowaniem przepisów formalnych ustawy miejscowej.

Art. 52. Stawiennictwo stron. Trybunał może wymagać osobistego stawiennictwa stron oddzielnego lub jednoczesnego i może je badać pod przysięgą.

Art. 53. Zejście na miejsce. Trybunał może zarządzić zejście na miejsce.

Art. 54. Ekspertyza. Trybunał może zarządzić ekspertyzy.

Wyznacza jednego lub kilku biegłych po wysłuchaniu stron. Biegli będą zaprzysiężeni, o ile nie będą zwolnieni przez prezydenta.

Protokół ekspertyzy składa się w Sekretarjacie, jeżeli można w trzech egzemplarzach. Strony mogą je przeglądać i żądać wydania im odpisu, jeżeli już nie otrzymały egzemplarza.

Trybunał może nakazać dopełnienie ekspertyzy lub przeciw-ekspertyzę.

Art. 55. Produkowanie pism. Prezydent będzie mógł w każdym stanie sprawy zarządzić wszelkie środki, niezbędne do zapewnienia złożenia w Sekretarjacie lub we wszelkiem innem miejscu, które wyznaczy, aktów lub dokumentów, które wydawać się mu będą koniecznymi dla zbadania sprawy. Strony będą miały prawo zaznajomić się z nimi.

paraîtront exiger cette dispense, et notamment si le témoin est proche parent d'une partie.

Il arrêtera les indemnités dues aux témoins.

Le Président peut ordonner que les dépositions soient transcrites au procès-verbal et signées par les témoins.

Art. 51. Commissions rogatoires. Les commissions rogatoires sont adressées par l'intermédiaire des agents à l'autorité compétente du domicile ou du lieu de résidence des témoins, qui sont entendus dans les formes de la loi locale.

Art. 52. Comparution des parties. Le Tribunal peut exiger la comparution, distincte ou simultanée, des parties en personne et les interroger sous serment.

Art. 53. Transport sur les lieux. Le Tribunal peut prescrire un transport sur les lieux.

Art. 54. Expertise. Le Tribunal peut ordonner des expertises. Il désigne un ou plusieurs experts après avoir consulté les parties. Les experts sont assermentés, sauf dispense accordée par le Président.

Le rapport d'expertise est déposé au Secrétariat, si possible en trois exemplaires. Les parties peuvent l'y consulter et s'en faire délivrer une copie à leurs frais, si elles n'en ont pas déjà reçu un exemplaire.

Le Tribunal peut ordonner un complément d'expertise ou une contre-expertise.

Art. 55. Production de pièces. Le Président pourra prendre, en tout état de cause, toutes les mesures opportunes pour assurer le dépôt au Secrétariat, ou en tel autre lieu qu'il indiquera, des actes et documents qui lui paraîtront nécessaires à l'instruction de la cause. Les parties auront le droit d'en prendre connaissance.

Art. 56. Uzupelnienie dowodu. Trybunał może zawsze żądać od strony uzupelnienia dowodu.

XIV. Posiedzenie sądowe.

Art. 57. Wyznaczenie posiedzenia. Po zamknięciu postępowania piśmiennego, lub gdy Trybunał dopuści oddzielne postępowanie dowodowe, po zamknięciu tegoż postępowania, Sekretarjat zawiadamia strony o dniu i miejscu posiedzenia sądowego.

Art. 58. Zasiadanie Sądu. Posiedzenie jest publiczne, chyba że Trybunał nakaże zamknięcie drzwi. Prowadzi się protokół posiedzenia.

Art. 59. Porządek na posiedzeniu. Prezydent zabezpiecza porządek na posiedzeniu i sprowadza protokół w razie zakłócenia.

Art. 60. Bieg posiedzenia. Po złożeniu przez strony lub ich pełnomocników wniosków udziela się im głosu. Mają one prawo replikować.

Aby obrona mogła być wypowiedziana po niemiecku, chociaż ten język nie został wybrany przez strony, po myśli artykułu 4, potrzeba, by druga strona się na to zgodziła.

Strony, zastąpione przez pełnomocników, mogą zabierać głos jedynie za zezwoleniem Trybunału.

Ajenci mają prawo składać wnioski i zabierać głos po stronach.

Art. 61. Zrzeczenie się posiedzenia. Strony mogą w czasokresie miesięcznym od zakomunikowania im o zamknięciu postępowania piśmiennego zrzec się listem do Sekretarjatu posiedzenia sądowego, które w tym wypadku odbędzie się jedynie wtedy, gdy Trybunał zarządzi oddzielne postępowanie dowodowe.

Art. 56. Supplément de preuve. Le Tribunal peut toujours réclamer d'une partie un supplément de preuve.

XIV. Audience de jugement.

Art. 57. Fixation de l'audience. Après la clôture de la procédure écrite ou, si le Tribunal recourt à une procédure probatoire distincte, après la clôture de celle-ci le Secrétariat avise les parties du jour et du lieu de l'audience de jugement.

Art. 58. Tenue de l'audience. L'audience est publique, à moins que le Tribunal n'ordonne le huis clos.

Il est tenu un procès-verbal de l'audience.

Art. 59. Police de l'audience. Le Président assure la police de l'audience et dresse procès-verbal en cas d'infraction.

Art. 60. Marche de l'audience. Après que les parties ou leurs mandataires ont déposé leurs conclusions, la parole leur est donnée. Elles ont le droit de répliquer. Pour qu'une plaidoirie puisse être prononcée en allemand, bien que cette langue n'ait pas été déjà choisie par les parties en application de l'article 4, il faut que l'autre partie y consente.

Les parties représentées par des mandataires ne peuvent présenter leurs observations que si le Tribunal les y autorise.

Les agents ont le droit de déposer des conclusions et de prendre la parole après les parties.

Art. 61. Rénonciation à l'audience. Les parties peuvent, dans le délai d'un mois à dater de la notification de la clôture de la procédure écrite, renoncer, par lettre au Secrétariat, à l'audience de jugement qui, dans ce cas, n'aura lieu que si le Tribunal recourt à une procédure probatoire distincte.

Nawet, gdy posiedzenie się nie odbędzie, Trybunał będzie się ustnie naradzał.

XV. Wyrok.

Art. 62. Redagowanie. Po odbyciu posiedzenia Trybunał będzie się naradzał ustnie przy drzwiach zamkniętych.

Redakcja wyroku będzie potwierdzona przez Trybunał.

Art. 63. Treść. Wyrok zawierać będzie:

- 1-o. Dzień i miejsce, gdzie został wydany;
- 2-o. Nazwiska członków Trybunału;
- 3-o. Nazwiska Agentów obydwóch rządów;
- 4-o. Prawidłowe i ściśle oznaczenie stron względnie ich pełnomocników;
- 5-o. Konkluzję wniosków stron i względnie agentów;
- 6-o. Zasady faktyczne i prawne;
- 7-o. Sentencję co do istoty i co do kosztów Trybunału i wydatków.

Art. 64. Forma. Wyrok podpisują trzej członkowie Trybunału i kontrasygnują sekretarze. Gdy chodzi przeskoda w osobie jednego z członków, wystarcza podpis dwóch innych. To samo ma miejsce w razie delegacji.

Art. 65. Doręczenie. Sentencja wyroku doręcza się stronom.

Sekretariat wydaje stronom wypis wyroku za opłatą kosztów.

Art. 66. Obrachowanie wydatków. Wysokość wydatków, przyznanych przez Trybunał, oblicza się w monecie strony wygrywającej, przyczem bierze się za podstawę obrachowania przeciętny kurs, notowany na giełdzie Genewskiej w cią-

Même si l'audience n'a pas lieu, le Tribunal délibérera oralement.

XV. Sentence.

Art. 62. Adoption. Après l'audience, le Tribunal aura une délibération orale à huis clos. La rédaction de la sentence sera approuvée par le Tribunal.

Art. 63. Contenu. La sentence énonce:

- 1-o. Le jour et le lieu où elle est rendue;
- 2-o. Le nom des membres du Tribunal;
- 3-o. Le nom des agents des deux Gouvernements;
- 4-o. La désignation exacte et précise des parties, et, le cas échéant, de leurs mandataires;
- 5-o. Le dispositif des conclusions des parties et, éventuellement, des agents;
- 6-o. Les considérations de fait et de droit;
- 7-o. Le dispositif sur le fond et sur les frais du Tribunal et les dépens.

Art. 64. Forme. La sentence est signée par les trois membres du Tribunal et contresignée par les Secrétaires.

En cas d'empêchement d'un des membres, la signature des deux autres suffit. Il en est de même en cas de délégation.

Art. 65. Notification. Le dispositif de la sentence est notifié aux parties.

Le Secrétariat délivre aux parties des expéditions de la sentence contre paiement des frais.

Art. 66. Calcul des dépens. Le montant des dépens alloués par le Tribunal est évalué dans la monnaie de la partie gagnante, en prenant comme base du calcul la moyenne des cours cotés à la Bourse de Genève, du premier au dernier

gu czasu od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca, poprzedzającego wydanie wyroku.

Art. 67. Wykonanie. Trybunał wzywa agentów, aby zapewnili wykonanie orzeczeń Trybunału, stosownie do art. 304, litera g Traktatu Pokoju.

W tym celu Sekretariat wydaje agentom wypis sentencji wyroku, podpisany przez prezydenta i sekretarzy.

XVI. Układ pojednawczy, przyznanie i zrzeczenie się.

Art. 68. Przepis ogólny. Aby układ pojednawczy między stronami, przyznanie przez pozwanego żądań powoda, lub zrzeczenie się przez powoda jego praw, otrzymało moc rzeczy osądzonej potrzeba, by Trybunał zatwierdził akt, podpisany bądź przez układające się strony lub stronę, która czyni przyznanie lub zrzeczenie się, bądź przez ich pełnomocników, zaopatrzonych w pełnomocnictwo specjalne.

Akt składa się w Sekretarjacie, który zawiadamia agentów oraz drugą stronę w razie przyznania lub zrzeczenia się.

Koszty Trybunału ponoszą w braku umowy przeciwnej obie strony wspólnie w razie układu pojednawczego, a w razie przyznania lub zrzeczenia się strona, od której ono pochodzi.

Uchwała Trybunału zawierać będzie treść aktu. Oryginał aktu pozostaje w Sekretarjacie, który wyda stronom na ich żądanie i za opłatą kosztów wypis decyzji potwierdzającej.

Art. 69. Zrzeczenie się postępowania. Aż do złożenia odpowiedzi i nawet potem, jeżeli pozwany się zgadza, powód może się zrzec postępowania, składając w Sekretarjacie akt, podpisany przez niego lub przez jego pełnomocnika, zaopatrzonego w pełnomocnictwo specjalne.

jour du mois qui précède la sentence.

Art. 67. Exécution. Le Tribunal requiert les agents d'assurer l'exécution des décisions du Tribunal, conformément à l'article 304, lettre g, du Traité de Paix.

A cet effet, le Secrétariat délivre aux agents une expédition du dispositif de la sentence, signée par le Président et par les Secrétaires.

XVI. Transaction, acquiescement et désistement.

Art. 68. En général. Pour donner force de chose jugée à une transaction entre les parties, à un acquiescement par le demandeur de ses droits, il faut que le Tribunal homologue l'acte signé, soit par les parties qui transigent ou la partie qui acquiesce ou se désiste, soit par leurs mandataires pourvus d'une procuration spéciale.

L'acte est déposé au Secrétariat, qui avise les agents, ainsi que l'autre partie en cas d'acquiescement ou de désistement. Les frais du Tribunal sont, sauf convention contraire, supportés en cas de transaction par les deux parties en commun, en cas d'acquiescement ou de désistement par la partie qui agit. Celle-ci supporte aussi, sauf convention contraire, les dépenses de l'autre partie.

La décision du Tribunal contientra la teneur de l'acte. L'original de l'acte demeure au Secrétariat, qui délivrera aux parties, sur leur demande et contre paiement des frais, une expédition de la décision d'homologation.

Art. 69. Désistement d'instance. Jusqu'à la production de la réponse, et même après, si le défendeur y consent, le demandeur peut se désister de l'instance, en déposant au Secrétariat un acte signé par lui ou par son mandataire muni d'une procuration spéciale.

Sekretarjat zawiadamia o tem niezwłocznie pozwanego. Oryginał aktu pozostaje w Sekretarjacie, który wydaję jego odpisy stronom.

Koszty Trybunału i wydatki obciążają powoda i będą przedmiotem uchwały Trybunału.

Czasokres składania podań biegnie, jak gdyby podanie nie zostało złożone.

XVII. Niestawiennictwo stron.

Art. 70. Niestawienie się strony. Niestawienie się strony na posiedzenie nie skutkuje przeszkody w biegu procesu.

Trybunał może odroczyć sprawę na termin późniejszy.

XVIII. Zawieszenie i umorzenie postępowania.

Art. 71. Zawieszenie dobrowolne. Na łączne żądanie stron Prezydent może zawiesić proces na czas określony.

Proces rozpoczyna biedz po upływie czasokresu.

Art. 72. Nieobecność pełnomocnika. Jeżeli pełnomocnik strony umrze lub stanie się niezdolnym, postępowania nie zawieszają się, lecz Prezydent może zarządzić odroczenie lub przedłużenie terminu.

Art. 73. Zawieszenie przymusowe. Jeżeli strona lub jej przedstawiciel prawny umrze lub stanie się niezdolną, lub gdy jej prawa przejdą na kogo innego, jeżeli sprawa jest przygotowana do sądenia, proces biegnie dalej.

Jeżeli sprawa nie jest przygotowana do sądenia, postępowanie zawieszają się, dopóki nowy przedstawiciel prawny lub osoby zainteresowane jej nie wznowią.

Jeżeli tego zaniechają, Trybunał na żądanie drugiej strony może im

Le Secrétariat en avise aussitôt le défendeur.

L'original de l'acte demeure au Secrétariat, qui en délivre copie aux parties.

Les frais du Tribunal et les dépens sont à la charge du demandeur et feront l'objet d'une décision du Tribunal.

Le délai de présentation des requêtes court comme si la requête n'avait pas été présentée.

XVII. Non-comparution des parties.

Art. 70. La non-comparution d'une partie à une audience n'empêche pas le procès de suivre son cours.

Le Tribunal peut renvoyer l'affaire à une date ultérieure.

XVIII. Suspension et péremption de l'instance.

Art. 71. Suspension volontaire. Sur la demande conjointe des parties, le Président peut suspendre le procès pour un temps déterminé.

Le procès reprend son cours à l'expiration du délai.

Art. 72. Disparition d'un mandataire. Si le mandataire d'une partie décède ou devient incapable, l'instance n'est pas suspendue, mais le Président peut accorder une remise ou une prolongation de délai.

Art. 73. Suspension forcée. Lorsqu'une partie ou son représentant légal meurt ou devient incapable, ou lorsque ses droits passent à autrui, si l'affaire est en état d'être jugée, le procès suit son cours.

Si l'affaire n'est pas en état, l'instance est suspendue jusqu'à ce que le nouveau représentant légal ou les ayants cause l'aient reprise. S'ils négligent de le faire, le Tribunal peut, à la requête de l'autre partie, leur fixer un délai à l'expiration duquel

wyznaczyć czasokres, po którego upływie proces rozpocznie biędz, o ile nie założyli sprzeciwu.

Wrazie sprzeciwu Trybunał orzeknie co do wznowienia.

Art. 74. Umorzenie. Skoro obiedwie strony pozostawały w zupełnej beczynności w ciągu roku, Trybunał mocen będzie uznać proces za ukończony i orzec co do kosztów postępowania.

Umorzenie przywraca strony do stanu, w którym by się znajdowały, gdyby się postępowanie wcale nie rozpoczęło.

XIX. Zmiana i rewizja wyroków.

Art. 75. Sprostowanie. Trybunał może z urzędu lub na żądanie strony lub ajenta sprostować wyrok niejasny, niezupełny lub sprzeczny lub też zawierający omyłkę w piśmie lub obrachunku.

Podanie winno być wniesione do Trybunału w czasokresie miesięcznym od doręczenia wyroku.

Trybunał może przed orzeczeniem zawiesić wykonanie wyroku.

Art. 76. Rewizja. Strona, która ujawni fakt nieznaný jej podczas obrad, może w czasokresie dwuletnim od doręczenia wyroku żądać rewizji wyroku, jeżeli znajomość tego faktu przez Trybunał spowodziłaby poważną zmianę wyroku.

Postępowanie rewizyjne otwiera się na mocy uchwały Trybunału, ustalającej istnienie i znaczenie faktu nowego i ustalającej przyszłe postępowanie.

Trybunał może zawiesić wykonanie wyroku.

XX. Przepisy końcowe.

Art. 77. Odchyłanie się od regulaminu. Trybunał może w razach wyjątkowych odchylić się od przepisów tego regulaminu, skoro

le procès reprendra son cours, s'ils n'ont pas fait opposition.

En cas d'opposition le Tribunal statue sur la reprise.

Art. 74. Péremption. Lorsque les deux parties seront restées dans l'inaction complète pendant un an, le Tribunal pourra déclarer le procès terminé, en statuant sur les frais du Tribunal.

La péremption met les parties dans l'état où elles seraient si l'instance n'eût pas été introduite.

XIX. Modification et revision des sentences.

Art 75. Rectification. Le Tribunal peut d'office ou à la demande d'une partie ou d'un agent, rectifier une sentence obscure, incomplète ou contradictoire, ou qui contient une erreur d'écriture ou de calcul.

La demande doit lui être adressée dans le délai d'un mois dès la notification de la sentence.

Le Tribunal peut suspendre l'exécution de la sentence avant de statuer.

Art 76. Revision. Le partie qui découvre un fait qu'elle ignorait lors des débats, peut, dans le délai de deux ans depuis la notification de la sentence, en demander la revision si la connaissance de ce fait par le Tribunal eût entraîné une modification importante de la sentence.

La procédure de revision est ouverte par une décision du Tribunal, constatant l'existence et l'importance du fait nouveau et réglant la procédure à suivre.

Le Tribunal peut suspendre l'exécution de la sentence.

XX. Dispositions finales.

Art. 77. Dérogations au Règlement. Le Tribunal peut, dans des cas exceptionnels, s'écarter des dispositions de ce règlement, si la

sprawiedliwość i słuszność wymagają tego niestosowania się.

Art. 78. Zmiana regulaminu. Trybunał zastrzega sobie możliwość zmiany i dopełnienie tego regulaminu, biorąc pod uwagę wskazówki doświadczenia.

Genewa, 29 września 1921 r.

Prezydent:

Paul Moriaud

Rozjemca polski:

Jan Namitkiewicz

Rozjemca niemiecki:

Franz Scholz

Minister Spraw Zagranicznych:

Skirmunt

justice et l'équité exigent cette dérogation.

Art. 78. Modifications du Règlement. Le Tribunal se réserve le pouvoir de modifier et compléter ce règlement en tenant compte des enseignements de l'expérience.

Genève, le 29 septembre 1921.

Le Président:

Paul Moriaud

L'arbitre polonais:

Jean Namitkiewicz

L'arbitre allemand:

Franz Scholz